

DOI: 10.31319/2709-2879.2025iss1(10).332506pp127-134
УДК 005:378:001.8

Чернявська І.М., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту
Дніпровський державний технічний університет, м. Кам'янське
ORCID ID: 0000-0002-2954-1156
e-mail: eov-eco@ukr.net

Голуб О.В., аспірант кафедри менеджменту
Дніпровський державний технічний університет, м. Кам'янське
e-mail: gov_men@ukr.net

Айтуганова Л.В., здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
Дніпровський державний технічний університет, м. Кам'янське
e-mail: aitlu-m77@ukr.net

Cherniavska Iryna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor
of the Department of Management

Dniprovsky State Technical University, Kamianske

Holub Oleksii, Postgraduate student of the Department of Management

Dniprovsky State Technical University, Kamianske

Aituganova Liudmyla, Bachelor's degree student

Dniprovsky State Technical University, Kamianske

ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ МЕНЕДЖМЕНТУ

FORMATION OF RESEARCH SKILLS OF HIGHER EDUCATION STUDENTS IN THE SYSTEM OF PROFESSIONAL TRAINING OF BACHELOR OF MANAGEMENT

У статті проаналізовано сутність процесу формування дослідницьких умінь здобувачів вищої освіти як системи фахової підготовки бакалаврів менеджменту. Показано особливості впровадження в навчальний процес та позанавчальну діяльність науково-дослідницької компоненти. Розглянуто проблему формування дослідницьких умінь майбутнього бакалавра менеджменту в аспекті різних напрямів дослідної роботи. Вивчено та узагальнено результати опитування здобувачів, викладачів та роботодавців щодо науково-дослідницької діяльності здобувачів вищої освіти. Обґрунтовано, що здатність фахівця-менеджера вирішувати практичні проблеми та складні спеціалізовані задачі, мати здатність абстрактного мислення, прагнення до аналізування та проведення досліджень – це не просто шлях до здобуття конкурентної переваги, але фахова необхідність.

Ключові слова: менеджмент, здобувачі вищої освіти, науково-дослідницька компетентність, дослідницька діяльність, формування, фахова підготовка бакалаврів менеджменту.

The relevance of the study is emphasized by the challenges and demands of the modern labor market, which prove the importance of forming scientific and research skills of higher education students in training bachelors of management. In the modern competitive environment, the ability of a specialist in management to solve practical problems and complex, specialized tasks, to have the ability to abstract thinking, the desire to analyze and conduct research, and the desire for creativity and generation of new ideas is not just a way to gain a competitive advantage, but a professional necessity.

The article analyzes the essence of forming research skills in higher education students as a system of professional training for bachelor of management. The object of the study is the research activity of higher education students of the first (bachelor's) level in the specialty «Management» under the educational and professional program «Management of Enterprises and Organizations». The basis for the analysis was legislative acts, scientific works of domestic and foreign scientists on

the specified issues, and data from the authors' research. The theoretical and methodological basis of the work is a set of scientific research principles and methods: analysis and synthesis of literature (to clarify the specifics of research training) and theoretical generalization (to formulate the author's conclusions). According to the goal, the task is to analyze and understand the existing experience of forming research skills and abilities of higher education students and to develop recommendations for improving research competence in the management of bachelor's degree students, strengthening their motivation for research activities.

The features of introducing the research component into the educational process and extracurricular activities are shown. The problem of forming research skills for future bachelors of management at the university is considered in terms of various areas of research work. The results of a survey of higher education students, teachers, and employers on the research activities of higher education applicants are studied and summarized.

This study is timely, as it addresses the need to develop applicants' research skills. These skills can be used to master academic disciplines more effectively and acquire professional competencies, which can contribute to the success and competitiveness of bachelor of management graduates in the labor market.

Key words: management, higher education applicants, research competence, research activity, formation, professional training of bachelors of management.

JEL Classification: A22; D83; O32

Постановка проблеми. В стандарті вищої освіти [1] зазначається, що підготовка бакалаврів менеджменту, здатних вирішувати практичні проблеми та складні спеціалізовані задачі, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, у сфері управління організаціями та їх підрозділами, ґрунтується на певних загальнонаукових та специфічних методах дослідження, серед яких розрахунково-аналітичні, економіко-статистичні, економіко-математичні, експертного оцінювання, фактологічні, соціологічні, документальні, балансові тощо.

Відповідно, до загальних компетентностей, що мають формуватися у здобувача вищої освіти, належать компетентності, що передбачають формування абстрактного мислення, прагнення до аналізу та синтезу, до проведення досліджень, прагнення до креативності та генерації нових ідей. У процесі вивчення фахових освітніх компонент у бакалавра менеджменту мають формуватися, зокрема, такі компетентності: аналізує результати діяльності організації, зіставляє їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища, аналізує й структурує проблеми організації, формує обґрунтовані рішення.

Запити сучасного ринку праці доводять важливість формування дослідницьких умінь. Сучасні виклики дозволили нам обрати для дослідження проблему з формування дослідницьких умінь здобувачів вищої освіти в процесі підготовки бакалаврів менеджменту.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Формуванню дослідницьких умінь здобувачів вищої освіти першого бакалаврського рівня присвячено, порівняно, не багато наукових праць. Проте, серед досліджень останніх років, можна виокремити праці О. Мантур-Чубатої, Ю. Дубілей, А. Міхалець [2], І. Солошич [3], О. Бартош [4] та інші. Доцільно виділити зарубіжних науковців, які віддають перевагу послідовному підходу до формування дослідницьких навичок здобувачів вищої освіти бакалаврату. Серед них, Т. Clark та R. Hordosy [5], J.-R. Paul та J. Tansy [6], В. Perron, В. Victor, B.S. Hiltz, J. Ryan [7]. Більшість дослідників відзначають необхідність перегляду та вдосконалення освітньо-професійних програм підготовки фахівців різних професійних сфер з урахуванням освітніх і наукових потреб здобувачів освіти.

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз й осмислення існуючого досвіду формування дослідницьких умінь та навичок здобувачів вищої освіти та розробка рекомендацій щодо підвищення дослідницької компетентності у здобувачів-бакалаврів менеджменту, посилення їхньої мотивації до дослідницької діяльності.

Об'єктом дослідження є дослідницька діяльність здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності «Менеджмент» за освітньо-професійною програмою

«Менеджмент». Базою для аналізу слугували законодавчі акти, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених щодо зазначеної проблематики, дані власного дослідження авторів статті. Теоретико-методологічною основою роботи є сукупність принципів і методів наукового дослідження: аналіз і синтез літератури (для з'ясування специфіки дослідницької підготовки); теоретичне узагальнення (для формулювання авторських висновків).

Виклад основного матеріалу дослідження. Економічні умови та тенденції становлення нашої держави спонукають майбутніх фахівців до оволодіння вміннями й навичками дослідницької діяльності. Підготовка бакалаврів менеджменту в Дніпровському державному технічному університеті відбувається, перш за все, для потреб міста та регіону, для запобігання ризику втрати кадрового потенціалу. Велику роль відіграє співпраця з підприємствами, організаціями та установами міста та регіону, які є практичною та інформаційною базою для формування та розвитку дослідницької діяльності здобувачів вищої освіти [8].

Серед основних мотивів, які відображають спрямованість майбутнього менеджера на дослідницьку діяльність, можна виділити допитливість, інтерес до вирішення проблеми, необхідність аналізування великого обсягу інформації тощо.

На нашу думку, для формування дослідницьких умінь у майбутніх менеджерів необхідно розвивати здатність знаходити альтернативні варіанти розв'язання практичної проблеми, самостійного пошуку відповідної інформації, формулювання запитань до експертів для отримання необхідної інформації. Не менш важливим є формування та розвиток комунікативних та презентаційних компетентностей. Серед яких виокремимо відстоювання власної точки зору, вміння домовлятися та знаходити компроміс, уміння швидко знаходити відповіді на «несподівані», «незручні» запитання.

Реалізація освітньо-професійної програми «Менеджмент» тісно пов'язана з дослідницькою діяльністю усіх учасників освітнього процесу, як науково-педагогічних працівників так і здобувачів вищої освіти. Пріоритетними науковими напрямками кафедри менеджменту є дослідження трансформаційних процесів економіки вітчизняних підприємств, дослідження ефективності функціонування організаційних форм реалізації інноваційної діяльності, дослідження системи сучасного менеджменту та розробка практичних рекомендацій щодо розвитку та підвищення ефективності застосування інструментів сучасного менеджменту підприємствами та організаціями. За означеними науковими напрямками виконано держбюджетні науково-дослідні роботи, у яких приймають участь здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня. Упродовж останніх п'яти років здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня у співавторстві з викладачами кафедри менеджменту відзначаються значною публікаційною активністю. Так, у співавторстві зі здобувачами опубліковано 5 статей у фахових збірниках наукових праць, зроблено понад 70 доповідей на закордонних, міжнародних (в Україні) і всеукраїнських (з міжнародною участю) науково-практичних конференціях.

Участь у таких заходах сприяє вдосконаленню навичок проведення наукових досліджень, дозволяє пройти апробацію досліджень, піднімають їх на більш якісний рівень. Презентація результатів власних досліджень перед широким загалом дозволяє повірити в свої сили, сформувані вміння показати незнайомій аудиторії свої можливості і досягнення, що є важливим і при виборі подальшого життєвого шляху. Атмосфера успіху викликає у здобувачів вищої освіти бажання далі проводити дослідження.

Спираючись на аналіз вітчизняних освітньо-професійних програм «Менеджмент» першого (бакалаврського) рівня, ми можемо стверджувати про наявність об'єктивного протиріччя між необхідністю формування дослідницьких умінь на відповідному рівні та відсутністю обов'язкових освітніх компонент, які б забезпечували здобуття здатності до проведення та виконання досліджень на відповідному рівні.

Оволодіння навичками абстрактного мислення та синтезу, навичками пошуку, збирання та аналізу інформації, вміння виконувати індивідуальні чи групові дослідження створює основу для діяльності менеджера, розвиває загальні та професійні компетентності. Навчальний процес та наукові дослідження здобувачів вищої освіти завжди передбачають пошук джерел

інформації. Тому у процесі формування дослідницьких умінь здобувачів вищої освіти, слід звернути особливу увагу на формування уміння обробляти інформацію. У процесі навчання та наукового дослідження у сфері управління підприємствами, менеджменту організацій найбільш доступним для здобувачів, не враховуючи мережі Інтернет, є, звичайно, бібліотека ДДТУ. В ній здобувач має можливість користуватися фондами джерел первинної інформації – книгами, журналами, газетами, нормативними документами, і фондами джерел вторинної інформації – бібліотечними каталогами, бібліографічними картками тощо.

В межах вивчення дисципліни «Основи наукових досліджень» здобувачі набувають компетентності щодо здатності вчитися та оволодівати сучасними знаннями, здатності до проведення досліджень на відповідному рівні, оволодіння навичками пошуку, збирання та аналізу інформації. Зауважимо, що найважливішим механізмом обробки інформації є прийняття рішення. Для майбутніх фахівців-менеджерів це дуже важливо, оскільки прийняття рішень займає центральне місце в процесі управління [9, 10]. Прийняття рішень поряд з прогнозуванням, плануванням, оцінкою внутрішнього і зовнішнього середовища, виконанням рішень, контролінгом і обліком вважається функцією управління. Прийняття рішень – особиста функція менеджера. Для менеджерів прийняття рішень є основним завданням, яке вони повинні вирішити в процесі управління. В ідеалі управлінські рішення приймаються на основі вичерпної інформації. На практиці ж менеджери часто не мають точних даних про багато важливих чинників. Кожна ситуація прийняття рішення характеризується однією з наступних позицій щодо доступності інформації та ймовірності зробити неправильний вибір (рис. 1).

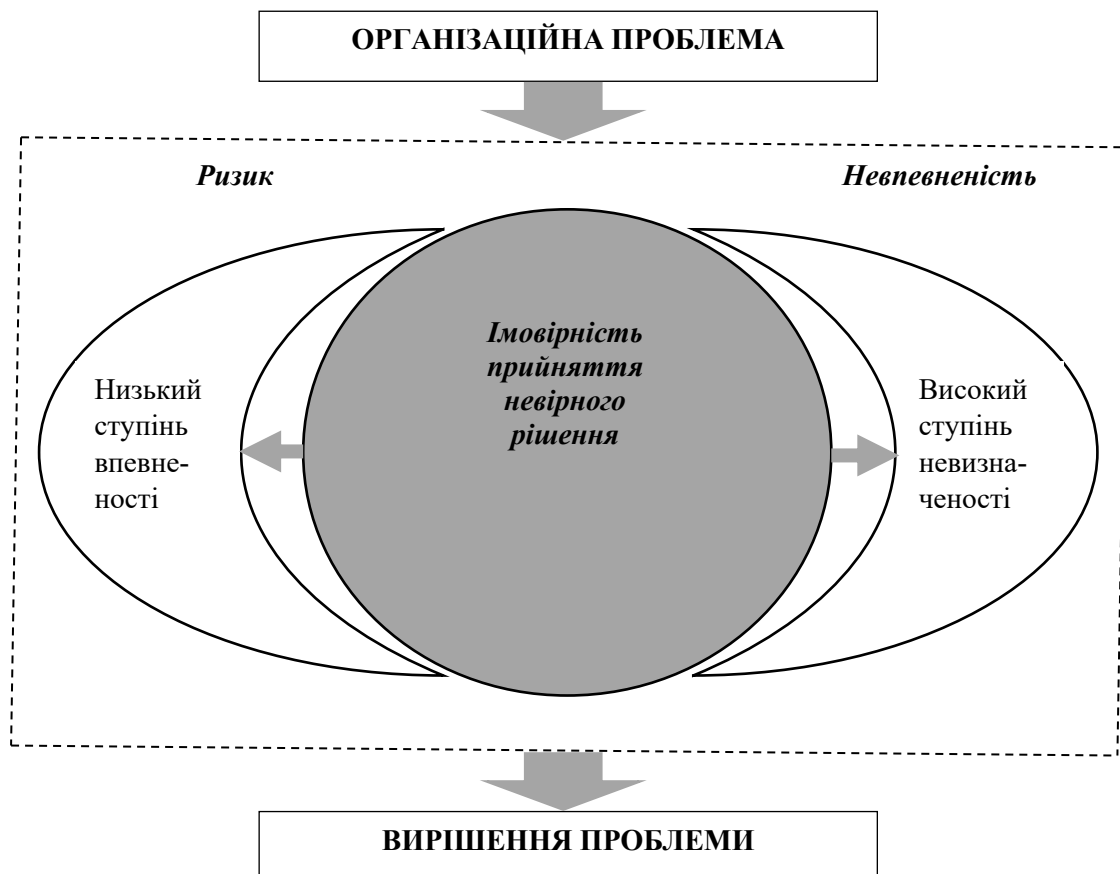


Рис. 1. Умови, що впливають на ймовірність прийняття невірного рішення
Джерело: складено авторами на основі [9, 10]

Зауважимо, що основними вимогами до інформації є: відповідність проблемі, що розв'язується (актуальність); своєчасність інформації; точність інформації; повнота інформації.

Формування дослідницьких умінь майбутнього бакалавра менеджменту в університеті відбувається шляхом формальної, неформальної та/або інформальної освіти. До переліку обов'язкових компонент освітньої програми циклу загальної підготовки введено навчальну дисципліну «Основи наукових досліджень». Її метою є формування у здобувачів комплексу теоретичних знань щодо специфіки науково-дослідної діяльності, вмінь та практичних навичок необхідних для проведення наукових досліджень, оформлення результатів наукових досліджень, прийняття збалансованих рішень при дослідженні актуальних проблем у сфері економіки та менеджменту. Опановуючи навчальний матеріал, здобувачі навчаються володіти інструментарієм та методами наукового дослідження сучасних економічних та управлінських проблем, виробляють навички самостійного написання наукових публікацій, курсових та кваліфікаційних робіт [11].

Взагалі, в процесі реалізації освітньо-професійної програми «Менеджмент» першого (бакалаврського) рівня забезпечується поєднання освітньої та дослідницької діяльності. Дослідна робота бакалаврів здійснюється за такими напрямками:

- виконання завдань під час проходження виробничої та переддипломної практики;
- підготовка і захист курсових робіт;
- написання і захист кваліфікаційної роботи.

Зауважимо, що результати навчання, здобуті шляхом неформальної та/або інформальної освіти, визнаються в системі формальної освіти університету. Це мотивує здобувачів вищої освіти приймати участь у різних заходах, які мають наукове, професійне та соціокультурне спрямування. Бакалаври-менеджери активно приймають участь у наукових і науково-практичних конференціях, проходять курси на освітніх онлайн платформах та стажування. Проте, участь бакалаврів у науковій та науково-методичній роботі кафедри потребує особливої уваги та активізації. Оскільки, саме у взаємодії з науково-педагогічними працівниками кафедри, здобувачі мають можливість розвивати власні пізнавальні потреби, задовольняти пізнавальний інтерес, усвідомлювати професійну значущість оволодіння дослідницькими вміннями, розробляти творчі завдання, накопичувати досвід щодо вивчення та аналізу наукової, методичної, нормативної літератури.

На наш погляд, цікавим і дієвим методом формування дослідницьких умінь є участь здобувачів вищої освіти у закордонних стажуваннях. Під час стажування вони опановують інноваційні освітні технології, вивчають європейський досвід. Здобувачі вищої освіти знайомляться з правилами і основами проєктної діяльності, з вимогами, що пред'являються до проєктів. Так, закордонне стажування у дистанційній формі на базі Department of Polish-Ukrainian Studies of Jagiellonian University in Krakov «Фандрейзинг та основи проєктної діяльності в закладах освіти: європейський досвід» знайомить з інструментарієм проєктної діяльності та сприяє набуттю компетентностей для створення власного проєкту. Проєктно-дослідницька діяльність допомагає формувати творчу особистість, стимулює активність, цілеспрямованість здобувачів вищої освіти, таким чином, допомагає вирішенню основного завдання вищої школи – виховання особистості, готової до життя у високотехнологічному світі.

Вивчення стану дослідницьких умінь здобувачів вищої освіти освітньої програми «Менеджмент» першого (бакалаврського) рівня університету підтвердило доцільність обраної проблеми дослідження. Аналіз результатів анкетування здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня засвідчив, що: дослідницька діяльність в межах навчальних дисциплін є важливою (88%); більшість вбачають позитивний вплив на успішність навчання та розвиток творчих здібностей (77%); майже усі респонденти (98%) вважають важливою наявність науково-дослідницької компетентності в системі професійної підготовки бакалаврів менеджменту. Також, анкетування здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня виявило проблемні факти. А саме, значна кількість здобувачів (47%) вважають, що участь у науково-дослідницькій діяльності обмежується написанням курсових та кваліфікаційної роботи, (34%) респондентів недостатньо обізнані щодо питання формування дослідницьких

умінь і вважають, що здобувачі бакалаврату взагалі не повинні брати участь у науково-дослідницькій діяльності.

Аналіз результатів анкетування викладачів кафедри менеджменту та представників академічної спільноти університету засвідчив, що: навчально-дослідна робота здобувачів вищої освіти має бути спрямована на їх особистісний розвиток (82%); переважна кількість викладачів (73%) вважають, що професійна підготовка бакалаврів-менеджерів повинна включати дисципліни науково-дослідницького спрямування. Також, анкетування викладачів кафедри менеджменту виявило проблемні факти. А саме, 55% викладачів вважають, що проблеми виконання науково-дослідницької діяльності здобувачами вищої освіти полягають у відсутності або низькій мотивації здобувачів вищої освіти; 18% – в неузгодженості навчальної та позанавчальної системи залучення здобувачів вищої освіти до науково-дослідницької діяльності; 18% – у відсутності інтеграції з підприємствами.

Аналіз результатів анкетування стейкхолдерів (роботодавців) засвідчив одностайне відношення щодо необхідності, наявності та рівня сформованості науково-дослідницької компетентності у здобувачів вищої освіти спеціальності «Менеджмент». Отже, респонденти зазначили: фахова підготовка менеджерів, які працюють на їхніх підприємствах є достатньою (71%); виявили одностайність щодо важливості здатності фахівця-менеджера до системного творчого мислення, наполегливості у досягненні мети (100%). Проблемним фактом є те, що 14% роботодавців вважають, що під час навчання для виконання професійної діяльності у здобувачів вищої освіти в недостатньому обсязі було сформовано науково-дослідницьку компетентність.

Таким чином, анкетування усіх трьох груп респондентів виявило певні проблеми в частині формування дослідницьких умінь здобувачів вищої освіти в системі професійної підготовки бакалаврів менеджменту.

Висновки. У висновку зауважимо, що формування дослідницьких умінь у бакалаврів-менеджерів має здійснюватися шляхом як формальної так і неформальної та/або інформальної освіти. Завдання щодо формування дослідницьких компетентностей може бути вирішено шляхом інтегрування їх до загальних та фахових навчальних дисциплін. Проте, науковці віддають перевагу послідовному цілісному підходу до формування дослідницьких навичок здобувачів вищої освіти. Найповнішому формуванню дослідницьких умінь сприяють опанування навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень», участь у науковій та науково-методичній роботі кафедри, науково-практичні конференції, тематичні екскурсії, курси на освітніх платформах та стажування, самостійна навчально-дослідницька робота здобувачів вищої освіти.

Список використаної літератури

1. Стандарт вищої освіти. Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти. Ступінь «бакалавр». Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування», спеціальність: 073 «Менеджмент». URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/073-Menedzhment.bakal.06.04.22.pdf> (дата звернення 21.03.2025).
2. Мантур-Чубата О.С., Дубілей Ю.А., Міхалець А.В. Особливості наукового дослідження у сучасному світі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Вип. 21. С. 9–11.
3. Солошич І.О. Дидактичні засади формування науково-дослідницької компетентності студентів екологічних спеціальностей: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.09. Кременчук, 2020. 421 с.
4. Бартош О.П. Інтеграція дослідницької складової до процесу навчання майбутніх фахівців у закладах вищої освіти. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2023. Вип. 1(52). С. 19–23.
5. Clark T., Hordosy R. Undergraduate experiences of the research/teaching nexus across the whole student lifecycle. *Teaching in Higher Education*. 2019. №24 (3). pp. 412–427.

6. Paul J.-R., Tansy J. A phenomenographic study of research informed teaching through the eyes of Masters' students. *Studies in Higher Education*. 2020. № 45 (4). pp. 847–861.
7. Perron B.E., Victor B.G., Hiltz B.S., Ryan J. Teaching Note – Data Science in the MSW Curriculum: Innovating Training in Statistics and Research Methods. *Journal of Social Work Education*. 2020. № 58 (1). pp. 193–198.
8. Чернявська І.М., Деншакова М.Ю. Ефективність процесу прийняття рішень в управлінні економічним потенціалом організації. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2025. №1 (89). С. 117–123.
9. Іваненко В.І., Черноусова Ж.Т. Прийняття управлінських рішень в економіці та маркетингу: навч. посіб. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2020. 62 с.
10. Овдій О.В., Меляницька М.А. Інформаційна підтримка процесу прийняття управлінських рішень. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 43. С. 234–238.
11. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Основи наукових досліджень» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності «Менеджмент». URL: https://www.dstu.dp.ua/Portal/WWW/docz.php?id_pred=10128&id_spez=33&bsm=0&id_fac=7&kurs=1 (дата звернення 30.05.2025).

References

- [1] Higher education standard. First (bachelor's) level of higher education. Bachelor's degree. Field of knowledge: 07 «Management and Administration», specialty: 073 «Management». Available at: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/073-Menedzhment.bakal.06.04.22.pdf> (accessed 21 March 2025).
- [2] Mantur-Chubata O.S., Dubilei Yu.A., Mikhalets A.V. (2018) Osoblyvosti naukovoho doslidzhennia u suchasnomu sviti [Peculiarities of scientific research in the modern world]. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: International Economic Relations and World Economy*. vol. 21. pp. 9–11.
- [3] Soloshych I.O. (2020) *Dydaktychni zasady formuvannja naukovo-doslidnyckoji kompetentnosti studentiv ekologichnykh specialjnostej* [Didactic principles of formation of research competence of students of ecological specialties] (doctor Thesis), Kremenchuk: V.G. Korolenko Poltava National Pedagogical University.
- [4] Bartosh O.P. (2023) Integracija doslidnyckoji skladovoji do procesu navchannja majbutnikh fakhivciv u zakladakh vyshhoji osvity [Integration of research informed component in the training process of future specialists in higher education establishments]. *Scientific bulletin of uzhhorod university. Series: pedagogy. social work*. vol. 1 (52). pp. 19–23.
- [5] Clark T., Hordosy R. (2019). Undergraduate experiences of the research/teaching nexus across the whole student lifecycle. *Teaching in Higher Education*. vol. 24 (3). pp. 412–427.
- [6] Paul J.-R., Tansy J. (2020). A phenomenographic study of research informed teaching through the eyes of Masters' students. *Studies in Higher Education*. vol. 45 (4). pp.847–861.
- [7] Perron B.E., Victor B.G., Hiltz B.S., Ryan J. (2020). Teaching Note – Data Science in the MSW Curriculum: Innovating Training in Statistics and Research Methods. *Journal of Social Work Education*. vol. 58 (1), pp. 193–198.
- [8] Cherniavska I.M., Denshakova M. Yu. (2025) Efektyvnistj procesu pryjnjattja rishenj v upravlinni ekonomichnym potencialom orghanizaciji [The efficiency of the decision-making process in managing the economic potential of an organization]. *Scientific View: Economics and Management*. Vol. 1 (89). pp. 117–123.
- [9] Ivanenko V.I., Chernousova Zh.T. (2020) *Pryjnjattja upravlinsjkykh rishenj v ekonomici ta marketyngahu* [Making managerial decisions in economics and marketing]. Kyiv: Igor SikorskyKyiv Politechnic Institute (in Ukrainian)
- [10] Ovdiiy E.V., Melyanitska M.A. (2020) Informacijna pidtrymka procesu pryjnjattja upravlinsjkykh rishenj [Information support for the management decision-making process]. *Market Infrastructure*. Vol. 43. pp. 9–11.

- [11] Educational and methodological complex in the discipline «Fundamentals of Scientific Research» for higher education students of the first (bachelor's) level of higher education in the specialty «Management». Available at:
https://www.dstu.dp.ua/Portal/WWW/docz.php?id_pred=10128&id_spez=33&bsm=0&id_fac=7&kurs=1 (accessed 30 May 2025).

Надійшла до редколегії 15.04.2025